

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

8 An ratione contractus liceat excommunicatio externa cum
excommunicato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

aliquos religiosos specialiter ad eius corporale obsequium deputatos, non enim illis priuatus est propter excommunicationem: poterit ergo cum illis familiariter communicare, non titulo praelationis, sed quasi seruitutis, vel necessitatis. Veruntamen hoc ipsum non est praelati proprium, sed in quolibet alio religioso habente similes familiares vel socios, locum habet.

*An possint
subditi Prae-
latum ex-
communicatum non de-
nunciatum
vitare.*

Vt autem haec explicentur, supponendum est, simpliciter procedere in excommunicato denunciato, & manifesto percussore clerici. Quod ad alios vero non denunciatos dubium est, an Praelatus sic excommunicatus possit vitari a subdito. Ratio dubij est, quia hi excommunicati ante denunciationem non sunt priuati vsu iurisdictionis, vt in superioribus diximus: hac enim ratione sacramentum poenitentiae a tali excommunicato collatum, validum est; quia iurisdictionem retinet: ergo Episcopus, vel Praelatus etiam iurisdictionis religionem retinet, quando denunciatus non est: ergo praecipere possunt & obligare: ergo & subditi tenentur obedire, & consequenter communicare. In contrarium vero est, quia Extrauag. *Ad uitanda*, nullum commodum vel priuilegium concedit ipsi excommunicato: ergo non concedit ei aliquam potestatem, qua possit alios ad se cum communicandum obligare. Propter quod saepe in superioribus diximus, quod, licet ex vi illius Extrauagatis possimus licite cum his excommunicatis communicare, non tamen obligamur: ergo idem in praesenti dicendum est. Atque haec pars vera mihi esse videtur, nam praedicta ratione efficaciter probatur. Quapropter existimo ita posse huiusmodi subditos vitare nunc suos superiores excommunicatos, sicut ante illam Extrauagantem poterant, scilicet vel occulte, si excommunicatio sit occulta, vel publice, si sit publica: differentiamque solum esse in obligatione. Cum ergo dicuntur hi excommunicati retinere iurisdictionem quando denunciati non sunt, intelligendum est in his quae pertinent ad subsidium vel leuamen eorum, qui cum eis communicare volunt, non vero in iis, quae pertinent ad onus & grauamen eorum. Vel certe (& in idem redit) intelligitur de vsu iurisdictionis voluntario ipsi subditis: & ex eorum consensu quodammodo procedente: qualis maxime exercetur in foro poenitentiae, non vero de vsu ipsi inuoluntario, & extorquente ab eis consensum, & communicationem: hoc enim ipsi non manebit in excommunicato ante Extrauagantem. *Ad uitanda*, neque per illam ei concessum est.

Resolutio.

*An possit su-
perior cum
subdito de-
nunciato
communicare.*

Et ex his facile definitur: quod dicendum sit, quando e contrario subditus est excommunicatus, an superior cum illo communicare possit, etiam post denunciationem nominatim factam. Dicendum est enim simpliciter loquendo, non posse, etiam quoad hanc communicationem ciuilem, & politicam, & non intercedente alio titulo necessitatis, vel seruitutis, &c. vt in superioribus explicatum est. Quia in capitulo. *Quoniam multos*, non fit harum personarum exceptio, neque in eis inuenitur peculiaris ratio aut necessitas. Quod adeo verum est, vt neque Episcopus ipse possit communicare cum subdito a se excommunicato, vt constat ex capitulo. *Cum desideres*, de Sentent. excommunicat. nam in maiorem excommunicationem incidit, si cum eo communicet, vt ex eodem textu colligitur. Eademque ratione si in crimine communicet, in maiorem incidet excommunicationem iuxta capitulum. *Nuper*, & capitulum. *Si concubina*, de Sentent. excommunicat. & capitulum. *Statuimus*, eodem titulo in sexto. Nam, quia haec excommunicatio, siue minor ob communicationem vulgarem, siue maior ob communicationem in crimine, ipso iure lata est, eam incurrit ipse etiam excommunicator, si suam censuram violet, vt recte docuerunt Abbas, & alij in dicto capitulo. *Nuper*, & In-

Abbas

nocentius in capitulo. *Quod in dabitur*, de Sentent. excommunicat. & Hostiens. in Summ. num. 16. eiusdem tituli contra Glossam in dicto capitulo. *Statuimus*, verbo. *Constitutionibus*. Et quosdam alios, qui oppositum dixerunt ex eo quod nullus potest excommunicationem a se latam incurere. Veruntamen Episcopus in dicto casu non incurrit excommunicationem a se latam, sed latam a iure, supposita vero alia, quam ipse tulit. Est ergo haec communicatio prohibita sub eadem censura his superioribus respectu suorum subditorum, siue ab ipsis, siue ab aliis excommunicati sint. Nihilominus tamen addendum est, hos superiores non priuari iure quod habent ad regendos subditos, precipiendo, monendo, &c. Vnde quantum ad hos actus communicare cum eis possunt, imo & debent pro ratione muneris sui. Et pari ratione e conuerso, subditi poterunt, & debent communicationem proportionatam, seu correlatiuam, vt sic dicam, ei exhibere, quia vnum ex alio consequitur, vt saepe dictum est.

SECTIO VIII.

Virum Ratione cuiusvis contractus liceat communicatio externa cum excommunicato.

VPLEX hic inuoluitur quaestio, vna est quando antecessit contractus, an postea liceat communicatio, quae ex illo oritur, & necessaria est, vel ad recuperandum a debitore debitum, vel ad soluendum illud, & similia: Altera est, an liceat denuo cum excommunicato contrahere.

In priori quaestione res fere est extra controuersiam: aut enim consideratur excommunicatus, vt creditor, vel vt debitor: si fit debitor integra manent obligatio ex parte eius, & ius ex parte alterius non minus quam ante excommunicationem erant, quia excommunicatio nullum fauorem coferat excommunicato, aut eius onera subleuat, neque alium innocentem, & non excommunicatum priuati iure, aut commodo suo. Quapropter ei, qui creditor est excommunicati, licita est omnis actio, & communicatio, quae ad debitum exigendum necessaria, vel utilis est: etiam si debitor denunciatus sit, quod praeter rationem factam confirmat capitulo. *Intelleximus*, de Iudic. vbi contra excommunicatum datur credito-
ri actio in iudicio: ergo multo magis extra iudicium licebit petere debitum, vel scribere literas, vel aliquid simile. Quod non est adeo restringendum, vt praecise illa verba, vel actiones licita sint, quae ad effectum intentum sunt necessariae: nam licet aliqua alia misceantur, quae (si humano & politico modo agendum sit) vix possunt vitari, non peccabitur, argument. capitulo. *Cum voluntate*, de Sentent. excommunicat. Nam, sicut ibi dicitur, eum, qui loquitur cum excommunicato propter bonum animae eius, posse aliqua alia miscere, vt ei magis proficiat, ita hic dicimus posse hunc creditorem, aliqua alia agere vel verba interponere, vt suum negotium commodius tractet. Excommunicato autem ipsi non solu licet, sed etiam necessaria, & sub obligatione est ea communicatio, quae ad persolvendum debitum seu obligationem explendam fuerit necessaria: nam ad hoc tenebatur antea, & per excommunicationem ea obligatione liberatus non est vt diximus.

Si autem excommunicatus ipse creditor sit, constat in primis ipsum non esse suo iure, vel debito priuatum propter excommunicationem: nam excommunicatio, vt supra dixi, per se non priuat dominium rerum temporalium, nec iure, quod quis habet, vt ei persoluantur. Nihilominus tamen iura priuant excommunicatum actione petendi debita in iudicio,

in iudicio, ut infra videbimus, tamen non inuenio esse illi specialiter prohibitum, ne priuati, & communi modo possit a suo creditore debitum exigere, si tempus sit expletum, pro quo alter soluere tenetur, quia ille in conscientia ad id obligatus manet, cum excommunicatus ius suum integrum retineat: ergo alter etiam non peccabit hoc debitum petendo, & communicatione, quæ ad hoc fuerit necessaria, utendo, & ita affirmat Caietanus in Summa verbo, *Excommunicatio*, capit. de iis, quæ excom. illicita sunt in fine. Et potest confirmari, quia propter moralem necessitatem, vel utilitatem, vel in defensionem rerum suarum, concedunt omnes, posse excommunicatum auxilium ab aliis petere: quid ergo mirum, quod res suas, seu sibi debitas possit postulare.

Dubitant tamen Doctores an in eo casu possit, vel teneatur debitor creditori excommunicato tale debitum soluere. Quod tractat Abbas in cap. *Inter alia*, de Sent. excom. in fine. Et respondet non debere ipsi excommunicato debitum soluere, sed in eadem facram illud deponere, donec alter absoluitur. Probatur ex Glossa in c. *Iuratos*, 15. q. 6. Sed ibi nihil habet: forte voluit allegare Glossam in cap. *Nos sanctorum*, verb. *Constituti sunt*, ead. caus. & q. quæ aperte tenet illam sententiam: varias tamen rationes adducit nullius momenti, præter illam, quod cum excommunicato communicandum non est nisi in calibus à iure expressis. Hic autem casus non exprimitur in cap. *Quoniam multos*, neque in ca. *Inter alia*, Quia sola ratione Abbas vtitur. Eandem opinionem tenet Glossa in cap. *Ultim. de heret. quæ ait*, licet iurauerit quis tali die soluere, si illo die alter sit excommunicatus, soluere non debere, quia semper subintelligitur conditio, si licite possim, aut si sis in statu in quo possim tecum communicare. Loquitur vero specialiter de excommunicato hæretico. Citatur etiam pro eadem sententia Innocentius in cap. *Cum nostris*, de Concess. præbend. sed immerito.

Contrariam sententiam satis securam, & probabiliorē esse opinor, quam tenet Innocent. in cap. *Veritatis*, de Dol. & contumac. & moderni auctores statim citandi idem necessariū sentire debent. Ratio est, quia huiusmodi debitor remanet obligatus ad soluendū, cum alter non sit priuatus, aut impeditus, vel quasi suspensus iure suo: ergo non est ei prohibita communicatio necessaria ad hanc obligationem explendam. Hac enim ratione vsus est Summus Pontifex in dicto cap. *Inter alia*, non ut specialis, sed ut vniuersalis in hac materia, quoties obligatio præcessit excommunicationem, & post illam permanet. Ecce illa vtiuntur D. Thom. & alij auctores, ut concludant, v. g. debere communicare cum filio excommunicato in illa prouidentia paterna, quam illi debet, & sic de aliis: ergo id ē erit in præsentī. Quod recte annotauit Syluester verb. *Excommunicatus*, §. numero 21. ubi hanc nostram sententiam defendit, & plures in eam refert. Quapropter non placet, quod Panormitanus supra ait, ex illo textu sumi argumētum in contrarium ab speciali: nam reuera ibi nihil speciale traditur, quod in debitore locum non habeat seruata proportione. In cap. vero *Quoniam multos*, fit exceptio specialis aliquarum personarum, inter quas fatemur non comprehendi debitorem, quia illi expresse non conceditur absolute, & simpliciter ciuilis communicatio, sicut ibi nominatis: neque in eo inuenitur eadem ratio, vel necessitas continuæ habitationis, & inuitabilis familiaritatis quæ est inter virum & vxorem, aliasque personas ibi nominatas. Nihilominus tamen proportionalis communicatio ei necessaria ad suam obligationem implendam non est deneganda: quia hæc non ex speciali concessione, aut exceptione, sed ex generali ratione obligationis implendæ derivatur. Vnde & fortiori posset etiam comprehendi sub illa generali Suarez tom. 5.

ali clausula dicti capit. *Quoniam multos*, quia non prohibemur dare aliqua excommunicato humanitatis causa: ergo multo minus prohibemur dare debiti vel iustitiæ causa: si autem communicatio prohibita non est: obligatio siue ex sola iustitia, siue etiam ex iuramento orta sit, profuso tempore vrget, ut impleatur.

Accedit tandem, quod frequenter auctores docent, contractus societatis, & similes cum aliquo initos ante excommunicationem, propter superuenientem excommunicationem non impediri quominus impleantur. Quod tenuit Glossa in ca. 1. 41. distinct. & idem significat Glossa in cap. *Si vere*, de Sent. excomm. quas refert, & sequitur Couarruias in ca. *Alma*, part. 1. §. primo nu. octauo. Sed dicunt aliqui, posse aliquem vti contractu inito cum excommunicato ante excommunicationem in utilitatem vel fauorem suum, non vero utilitatem, vel fauorem ipsius excommunicati. Sed hoc est falsum quando communicatio oritur ex obligatione iustitiæ, vel a lia simili, ut patet ex dicto cap. *Inter alia*. Vbi obligatio implenda dicitur ipsi excommunicato, quia illi debita est, nõ quia sit utilis seruienti, vel soluenti: & iustitiæ æquitas id postulat: hæc enim æqualitatem ex utraque parte requirit. Et quamuis in penam potuisset excommunicatus suo iure priuari, per excommunicationem tamen id non fit: & ideo iustitiæ æquitas integra ex utraque parte perseuerat.

De contractibus ab excommunicato factis tempore excommunicationis.

DICENDVM superest de alio membro, scilicet quando contractus cum iam excommunicato fit. In quo est certum non licere per se loquendo contractum vllum cum excommunicato facere: quia non potest fieri, nisi communicando cum illo, quod generaliter prohibitum est. Dico autem per se, id est, exceptis casibus necessitatis, de quibus supra dictum est. Loquor etiam de excommunicato denunciato, seu vitando iuxta nouum ius Extrauagat. *Ad euitanda*, nam cum aliis excommunicatis sicut communicare licet, ita & contractus facere. Dicunt autem aliqui hoc non esse licitum excommunicatis ipsis non denunciatis, sed aliis tantum qui cum eis contrahunt. Veruntamen hoc privilegium sit frustra, & ut sine peccato, vel cooperatione ad peccatum alij possint illo vti, dicendum necessario est, ipsis quidem excommunicatis non licere contractum inchoare, vel ad illum inuitare, aliis vero licere inuitare ipsos, & tunc eis etiam licitum esse contrahere, ut in similibus in superioribus explicatum est. Dubitatio vero superest, an contractus inito cum excommunicato denunciatio validi sint. Nam aliqui Canonistæ negant esse validos propter quoddam generale principium iuris, scilicet, *Quæ contra legem sunt, inuvalida sunt*, l. Non dubium. C. de Legibus, & capit. *Quæ contraria sunt*, de regul. iur. in sexto. Sed hæc sententia non habet sufficiens fundamentum: quia etiam est iuris principium, multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent, vt ex multis iuribus notat Glossa in dicta regul. 64. Oportet ergo, ut lex irritans actum, & illum specialiter prohibeat, & circa conditionem versetur, quæ ad substantiam actus pertineat: vel tali modo feratur, ut in ea satis declaratur non solum prohibere, sed etiam irritare actum. At vero in præsentī hoc locum non habet, quia neque hic prohibitio est specialis sub ratione contractus, sed solum sub generali ratione communicationis, neque ostendi potest in iure aliquod verbum, quo huiusmodi contractus irritari significetur.

Quapropter mihi videtur vera sententia, quæ affirmat hos contractus, si alium defectum non habeant

Argumento à simili sententia confirmatur.

Glossa.

Contrary.

An contractus ab excommunicato factus sit validus.

Conclusio.

Caiet.

4. Intenatur debitor creditore.

Glossa.

Innocent.

5. Vniuersalis.

D. Thom.

Glossa.

Panormitanus.

1. Suarez tom. 5.

Couarr.
Lignan.
Castr.

Cap signifi-
casti, de eo
qui duxit,
C. c.
Ca. Cum il-
lorum, de
Seni. excom.
Ca. Interdi-
ctos, de Do-
nation.

Triplix ex
capite potest
contractus
ab excom. fa-
ctus esse
nullus.

Primum.

Felinus.

Couarr. re-
sistitur.

beant validos esse, quantum ad substantiam eorum, & obligationem inuicem. Est communis Canonistarum in cap. Si vere, de Sent. excomm. & in cap. Veritate, de Dolo & contumacia, ubi praesertim Innocentius, & Abbas, & alij, quos refert, & sequitur Couarruias cap. Alma, part. 1. §. 1. numer. 9. Ioann. de Lignan. tract. de Cen. §. 15. Castr. lib. 2. de potestat. leg. poen. capit. vltim. Et pro hac sententia citatur textus in capit. Felicio, §. Verum, de poen. in 6. in quo expendenda sunt illa verba, Et debitorum illorum, quia contracta fuerunt de postmodum acquisita, repetitio non negetur (scilicet) cuidam excommunicato post absolutionem obtentam, supponit ergo Pontifex, contractus ab illo factos durante excommunicatione validos fuisse, & ex vi illorum alios debitores constituisse, quandoquidem contra illos repetitio non negatur. Secundo probari potest inductione, nam matrimonium cum excommunicato contractum validum est cap. Significasti, de eo qui duxit, C. c. Item professio in religione excommunicato facta valida est capit. Cum illorum, de Sentent. excommuni. vt ibi notat Abbas. Item donatio ab excommunicato facta valida est, ex capit. Inter dilectos, de Donationibus: ergo idem censendum est de aliis contractibus: nam hi non ob specialem rationem censentur validi, sed ex generali, quod contractus mutuo consensu verbis expresso perficitur, idque satis est ad eius valorem, quando per superiorem, vel legem non irritatur: quod in praesenti nullibi factum legitur generaliter, sed specialiter in haereticis, vel schismaticis id statutum est in capit. Excommunicamus, §. Credentes, de haereticis, iuncta Glossa ibi, verb. Interstabili, & in L. Manichaeos, C. de haeret. & in L. Apostatarum, C. de Apostatis, de quorum intelligentia, & an illi contractus sint ipso facto irriti, vel irritabiles per sententiam declaratoriam criminis, si postea feratur, eo quod vsque ad diem criminis retrotrahitur, hoc (inquam) non est hoc loco explicandum: nam licet demus illos contractus esse irritos, inde potius confirmatur sententia proposita. Nam quia hic non est effectus excommunicationis secundum se, ideo in illis delictis propter eorum gravitatem adiuncta est illa poena, sicut supra dicebamus, priuationem dominij propriarum facultatum esse specialem poenam impositam haereticis, & inde potius probari per argumentum ab speciali, talem poenam non esse effectum excommunicationis: ita ergo in praesenti dicimus. Denique, ratio huius veritatis iam reddita est, nimirum quia hi contractus habent sufficientem causam sui valoris, & non habent in iure causam impediendam seu irritantem.

Dixi autem, Si alium defectum non habeant, nam aliunde clarum est posse hos contractus esse inuitidos, sed quia hoc commune est contractibus etiam inter non excommunicatos perfectis, ideo ad praesentem doctrinam illud est per accidens. Sunt tamen tres speciales causae nullitatis annotandae, quae ad praesentem materiam spectant. Prima est, si contractus non solum cum excommunicato transactus sit, sed etiam in virtute alicuius rescripti per excommunicatum impetrari supplicantis aliquam conditionem, sine quo contractus non valeret: tunc enim ille contractus inuitidus erit, non quia cum excommunicato factus, sed quia in virtute rescripti, quod nullum fuit, vt pote per excommunicatum impetrati iuxta capit. 1. de Rescriptis in 6. Vnde factum est, vt tali contractui defuerit necessaria conditio ad valorem eius, quia illa supplenda erat per rescriptum, vt supponimus: rescriptum autem id non fecit, eo quod nullum fuit. Quod bene annotauit Felinus dicto capite. Cum illorum. & in capite finali de exceptionibus. Cuius sententiam falsam esse sine causa dixit Couarruias sequens Ludouicum Gomez in Epitome 4. Decretal. part. 2. capit. 6. in principio. numer. 3. nullum autem eius sententiae proba-

bile fundamentum video, nisi loquatur de rescripto, quod non supplet substantialem conditionem contractus: tunc enim licet ipsum nullum sit, poterit contractus validus esse, vt per se constat. At vero, si rescriptum est de conditione substantiali contractus, vt de supplenda aetate necessaria, aut de dispensando gradu prohibito, vel quid simile, tunc non est dubium quin contractus nullus sit ob rescripti nullitatem. Vnde etiam si contrahentes postea tempore contractus iam essent ab excommunicatione absoluti, nihilominus contractus esset nullus ob nullitatem rescripti: vt si rescriptum esset nullum ex quocunque alio capite, contractus esset nullus, quia in illo fundaretur. Vnde constat hanc nullitatem esse extrinsecam, & accidentariam ad rem de qua nunc agimus.

Altera causa nullitatis esse potest, si non solum contractus ipse illicite fiat contra communionem per excommunicationem prohibitam, sed etiam quasi obiectiue (vt sic dicam) contractus excommunicationi aduersetur, vt si fiat promissio de contractu alio faciendo excommunicatione durante, nulla esset praemissio, vt pote de re illicita, sicut alias dici solet in materia de Voto, votum illicite factum validum esse, votum autem de re illicita esse nullum, & vt dicitur in regul. iuris §. 4. in 6. Non est obligatorium contra bonos mores praestitum iuramentum, & in 69. In malis promissis fides non expedit obseruari. Vnde hoc etiam impedimentum ad rem praesentem accidentarium est: quia talis contractus etiam inter non excommunicatos factus nullus esset, vt si duo ante excommunicationem inter se conuenirent de re aliqua vel communicatione faciendae tempore excommunicationis, & contra eius prohibitionem, pactio esset de obiecto iniqua, & consequenter nulla.

Tertia causa nullitatis esse potest, si quis excommunicatus contractum perficiat vt persona publica, & Ecclesiae minister, per potestatem, quam habet ex vi sui muneris, vel beneficii, quam tamen potestatem suspensam habet ex vi excommunicationis: tunc enim contractus erit nullus ex defectu potestatis ad contrahendum: sicut in superioribus diximus, & in sequente sectione dicemus, actus iurisdictionis ab excommunicato factos nullos esse: quia excommunicatio suspendit iurisdictionem: ita ergo est in praesenti quando excommunicatio suspendit ab illo officio vel munere, a quo valor contractus pendet. Et hoc sensu dixit Gabr. in 4. distin. 18. quae 2. artic. 3. non valere contractus per excommunicatum celebratos ratione publici officij, si quod habet. Siceriam dixerunt aliqui Canonistae, contractum factum ab excommunicato de rebus propriis esse validum: contractum vero de rebus Ecclesiae non valere: id enim intelligendum est quando de rebus Ecclesiae aliquis ex officio curam gerit, ratione sui beneficii vel publici muneris, & hoc titulo contractum perficit. Nam, quia per excommunicationem suspensus est ab illo munere, ideo tales contractus irriti sunt. Denique hoc confirmat c. Veritatis, de Dolo & contum. Haec autem nullitas non per se & immediate oritur ex excommunicatione, quatenus omnem humanam communicationem prohibet, quo modo nunc a nobis consideratur, sed immediate oritur ex defectu iurisdictionis seu potestatis moralis, quam abstulit excommunicatio. Atque ita mediate provenit ab excommunicatione sub alia ratione considerata.

Sed quaerendum superest, esto hi contractus ab excommunicato facti validi sint, an sint omnino firmi seu obligatorii, vel quem in hoc defectum habent. Quidam dicunt ex parte excommunicati contractum esse omnino firmum, & obligationem inducere: non vero ex parte alterius: quia excommunicato nullum onus auferitur, sed commodum. Itaque

Prima
causa.

Secunda
causa.

Secunda
causa.

Improb-

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Terria
causa
nullitatis
cap.

Prima opi. Itaque si contractus est excommunicato onerosus, A
eumque debitorem constituit, cogi potest, ut scilicet
contractui, & soluat debitum: si vero sit onerosus
ei, qui cum illo contraxit, potest hinc excommunicato
exceptionem ponere, ut non cogatur solvere de-
bitum ex tali contractu: vel etiam potest, si velit,
non stare contractui, sed illum rescindere, si tamen
vinculum eius id patitur: quod additur propter
matrimonium, vel possessionem religionis, qui sunt
contractus indissolubiles. Sed hæc doctrina mihi
non placet in foro conscientie loquendo, quia hæc
inæqualitas per se considerata, est contra rationem
iustitiæ: unde propria & priuata auctoritate eam fa-
cere non licet: nullum autem asserri potest ius, cuius
auctoritate introducta sit in odium excommunica-
ti. Dico autem in foro conscientie, quia in foro exte-
riori certum est non dari actionem excommunica-
to: de alio vero, qui cum eo contraxit, non est ita
certum, nam ad alia debita exigenda dari solet,
quantum de hoc fortasse sit specialis ratio, ut sta-
tim dicam.

Secunda opi. Alij ergo asserunt, huiusmodi contractum, & va-
lidum esse, & omnino firmum, & absque vlllo impe-
dimento, quominus statim obligare incipiat, & pos-
sit ac debeat executioni mandari, etiam durante ex-
communicatione. Quamquam ad illius executionem
aliqua communicatio necessaria sit. Hanc opi-
nionem tenere coguntur in quocunque contractu,
quid sentiunt de contractu inter dominum & fa-
mulum, & aliis supra tractatis: quia quantum ad de-
bitum ex contractu ortum eadem est ratio in omni-
bus, ut supra dixi. Ratio autem esse potest, quia sicut
nullo iure contractus excommunicati irritus factus
est, ita etiam nullum impedimentum aliquo iure ei
impositum est, nec data est facultas irritandi talem
contractum, etiam si natura sua dissolubilis sit. Sed
hanc etiam sententiam non existimo omni ex parte
esse veram, propter ea, quæ supra dixi de matrimo-
nio contracto per excommunicatos, quod non pos-
sint ad usum, seu communicationem reduci
durante excommunicatione. Idemque dixi de
contractu mercenarij famuli, & aliis similibus. A
fortiori ergo idem erit in quocunque alio contra-
ctu.

Improbatur. Quapropter dicendum cenfeo, huiusmodi con-
tractus & validos, & firmos esse: quodammodo ta-
men esse suspensos, ne ad effectum seu executionem,
durante excommunicatione, pertrahi possint, quo-
ad eos usus, qui communicationem includunt. De-
claro singula, nam hi contractus sunt validi, ut o-
stensum est: ergo non possunt ab vlllo contrahenti-
um proprio arbitrio, aut voluntate irritari, aut non
impleri suo tempore: nam hoc repugnat validitati
contractus, neque etiam datur actio his contrahen-
tibus coram iudice, ut ab ipso petere possint irrita-
tionem contractus: ut de ipso excommunicato, du-
rante censura notissimum est, de altero vero patet,
tum ex equitate iustitiæ, tum quia etiam ipse pecca-
uit contrahendo cum excommunicato, tum præterea,
quia nullam rationabilem causam coram iudice
allegare potest, ut ipse iuste dissoluat contractum:
sola enim excommunicatio alterius contrahentis
non est causa sufficiens: nullo enim iure id cautum
est, & nisi iure statuatur, ex natura rei non habetur:
tum denique, quia si excommunicatus iam est ab-
solutus, ei datur actio, ut possit petere debita ob ta-
lem contractum: & consequenter ut alter contra-
hens cogatur implere promissum, argumentum
cap. Felix, de Pen. in 6. ergo etiam ante absolutio-
nem contractus erat ita firmus, ut non posset iudex
illum rescindere ob petitionem solius partis non
excommunicatæ. Nam, si a principio talis esset solo
tractu temporis, robur non acciperet iuxta 18. regul.
iuris in 6. nec etiam per solam absolutionem exco-
municati, nam hæc non potuit supplere defectum

Fr. Suarez tom. 5.

prius commissum. In hoc ergo sensu constat ta-
lem contractum firmum esse, id est nec irritum nec
irritandum.

Addidi tamen illum esse quasi suspensum, quia
ratione illius non possunt contrahentes inter se
communicare, durante alterius censura, seclusa i-
gnorantiæ excusatione. Hoc probavi supra de con-
tractu matrimonij: & de conuentione inter domi-
num, & famulum: estque eadem ratio de quolibet
contractu tempore excommunicationis facto. Nam
in matrimonio & aliis id non pronenit ex specialia-
liqua causa in eis inuenta, sed ex eo quod conuentio
facta in iniuriam ipsius excommunicationis non
potest obligare, aut facultatem concedere ad com-
municationem per ipsammet censuram prohibitam.
Et confirmari potest: quia, si quis directe se obliga-
ret ad communicandum cum excommunicato,
contractus esset nullus, ut supra dixi, quia esset de re
illicita: ergo, proportionali ratione, contractus cum
excommunicato factus, quantum ad vim obligan-
di ad communicationem pro tempore, quo durat
excommunicatio, non potest esse efficax: quia
quantum ad hoc se obligaret contrahentes ad com-
municationem ipsi prohibitam eo ipso tempore,
quo contrahunt: quod aperte est bonis moribus
contrarium. Denique hic defectus, vel inefficacia
talis contractus magnum fundamentum habet in c.
Inter alia, de Sentent. excommunicat. ergo in hoc
sensu contractus huiusmodi quoad hanc commu-
nicationem quasi suspensus est, durante excommu-
nicatione. Unde fit, etiam esse suspensum quoad il-
los effectus qui sine hac communicatione fieri non
possunt: quia, si aliquid prohibetur, quidquid sine
illo fieri non potest, prohibitum manet. Ex quo,
sumpto argumento à contrario, concludi potest, si
qui sunt effectus talis contractus, qui communica-
tionem illam non requirant, quoad illos non su-
spendi efficaciam talis contractus: quia sola com-
municatio est que prohibetur, & si quid aliud com-
prehenditur, solum est ratione illius: ergo ubi nulla
interuenit communicatio, nulla erit prohibitio:
ergo neque suspensio. Huiusmodi est, v. g. mutua
obligatio implenda tempore habili. Item quod ni-
hil hat tali obligationi contrarium, rem alteri obli-
gatam consumere, & similia.

SECTIO IX.

Sine prohibita excommunicato communicatio per testamentum.

Inter humanos contractus numera-
ri potest testamentum, & specialem
rationem, & difficultatem habet, &
ideo pauca de illo dicenda sunt. Et
in primis supponendum est, omnem
communicationem in eo opere interuenientem
prohibitam esse excommunicato, si testari velit,
quia sub generali prohibitione continetur, & nullo
iure vel speciali ratione excipitur. Et ex hoc capite
non est licitum excommunicato testamentum co-
dere, vel codicillum sicut non est ei licitum donare,
aut contractus facere, nam de his omnibus eadem
ratio est. Nihilominus tamen testamentum ab eo
factum, si in omnibus aliis iuxta formam iuris con-
ditum sit, validum est, ut est communis sententia in
capit. Veritas, de Dolo, & contum. & in capit. Deter-
nimus, de Sentent. excom. in 6. & c. Ad probandum,
de Sentent. & re iud. & in L. Si queramus, ff. de Te-
stament. de qua videri potest Couarruias in rubr. Conari.
de Testam. p. 2. num. 18. Ratio est eadem, quæ de aliis
contractibus, quia testamentum habet valorem ex
voluntate testatoris, quæ ad hoc efficax est, nisi per
legem irritetur: in præsentia autem nulla est lex ir-
ritans